

7 EKİM SONRASI İSRAİL'İN SURIYE ANGAJMANINA DAİR OLASI SENARYOLAR

DR. ÖMER BEHRAM ÖZDEMİR

Uzman ORSAM

“

Hamas saldırısının ardından içine girdiği şok durumunu bertaraf etmek için Gazze’de eşi benzeri görülmemiş bir şiddet stratejisi izleyen İsrail aynı zamanda Suriye’deki hedeflerini, hem de gündüz saldırılarıyla vurarak Tahran ve Şam’a mesaj vermiştir.

”

7 Ekim sabahından bu yana, önce Hamas’ın saldırısı ardından İsrail’in yıkıcı karşı saldırısıyla bölgenin ve dünyanın ana gündem maddesi yine İsrail-Filistin çatışması olmuştur. İsrail tarafında binin üzerinde, Filistin tarafında ise şimdiden 3 bine yaklaşan can kaybı yaşanırken İsrail’in Gazze’yi hedef alan sivil-asker ayrımı gözetmeyen yoğun saldırıları sebebiyle yüz binlerce kişi Gazze içerisinde evlerini terk etmek zorunda kalmıştır. Hamas’ın eyleminin amacı ve sonuçlarına dair muhtelif analizler yapılırken İran ve rolüne dair çıkarımların İsraili karar alıcıları da etkilediği görülmektedir. Gerek Hamas’ın 7 Ekim’deki operasyonu gerekse de takip eden günlerde

Hizbullah unsurlarınca İsrail güçlerine yönelik taciz saldırılarından Tel Aviv İran’ı sorumlu görmektedir. Tahran ise ithamları kabul etmese de Hamas’ı operasyonundan ötürü destekleyen ve İsrail’i Gazze’deki şiddetinden ötürü tehdit eden açıklamalar yapmıştır. Dışişleri Bakanları nezdinde İsraili Bakan Eli Cohen’in Hamas’ı “İran Vekil”i olarak tanımladığı açıklamadan birkaç gün sonra İranlı mevkidaşı Hüseyin Emirabdullahiyan’ın Gazze’deki şiddetin durmaması durumunda İsrail’e karşı “yeni cepheler açılabilir” tehdidi gelmiştir. İki ülke arasında yükselen gerilimin Lübnan ve Suriye’ye yayılan bir şiddet sarmalına evrilme ihtimali ise karşılıklı mesajlar ve her iki aktörün bölgedeki askerî mazileri göz önüne alındığında yabana atılmayacak bir ihtimal konumundadır. Suriye’yi düzenli olarak karadan karaya füzeler ve hava saldırılarıyla vuran İsrail’in 7 Ekim sonrası saldırılarına hız kesmeden devam etmesi ve stratejik noktaları hedef alması da en azından Suriye özelinde olası senaryoları dikkate almaya değer kılmaktadır.

SURIYE SALDIRILARI

Hamas saldırısının ardından içine girdiği şok durumunu bertaraf etmek için Gazze’de eşi benzeri gö-

rülmemiş bir şiddet stratejisi izleyen İsrail aynı zamanda Suriye’deki hedeflerini, hem de gündüz saldırılarıyla vurarak Tahran ve Şam’a mesaj vermiştir. Son 10 gün içerisinde Halep Havalimanı’nı iki

kez hedef alan İsrail, başkent Şam'da da biri havalimanı bölgesi olmak üzere iki saldırı düzenlemiştir. Bu saldırıların haricinde Golan Tepeleri'nin iki yakasında İsrail güçleriyle rejim ve İran yanlısı milisler arasında karşılıklı tacizler yaşanmaktadır. 2017-2023 arası süreçte İsrail'in Suriye topraklarına yönelik gerçekleştirdiği irili ufaklı saldırılarda 2 binden fazla hedef vurulmuştur. 2017 sonrası her yıl artan bir ivmeyle büyüyen saldırılarda İsrail başta Şam ve Humus olmak üzere Kuneytra, Deyrezzor,

Halep, Hama, Lazkiye ve Tartus'ta pek çok noktayı vurmuştur. Bu saldırılarda rejim ordusu ve istihbarat yapılarına bağlı milislerin haricinde Mahir Esad komutasındaki 4. Zırhlı Tümen İran Devrim Muhafızları unsurları (İDM), Hizbullah ve muhtelif İran destekli milis güçlere ait askerî noktalar, karargâhlar, silah ve mühimmat depoları hedef alınmıştır. Hâlihazırda yaşanan süreç ve saldırıların artarak devam etmesi, İsrail'i milis tahkimatları, uyuşturucu lojistiği ve altyapı tesislerini vurmaya odak-

landığı daha sert bir angajmana yönlendirebilir.

Deyrezzor'da en güneydeki Elbukemal'den başlayarak Mayadin, Tedmür, Humus kırsalı, Hama kırsalı, Şam kırsalı ve Dera'da pek çoğu Suriye kökenli olmayan on binlerce yabancı milisten oluşan Tahran'a bağlı güçlere ait noktalar, İsrail tarafından daha önce çok defa hedef alınmıştır. İran destekli milisler bu saldırılardaki kayıplarını azaltmak adına karargâh ve depoları sık aralıklarla tahliye ederek yeni yerlere taşımak ve milis un-

surları sivil görünümlü araçlarla transfer etmek gibi palyatif çözüm arayışlarına girmişlerdir. Başta Hizbullah olmak üzere İran destekli milislerin Suriye’de artan etkisini doğrudan tehdit olarak kabul eden İsrail, İran’ın bölgede gücünün törpülenmesini isteyen Rusya’nın da görmezden gelmesiyle bu unsurlara karşı bir saldırı rutini oturtmuştur. İlerleyen süreçte ise Amerika Birleşik Devletleri’nden (ABD) alınabilecek istihbarat desteği ve hatta koordineli hava saldırılarıyla Deyrezzor-Humus-Şam-Dera-Kuneitra hattını kırılğan hâle getirerek İran’ın lojistiğini akamete uğratmayı amaçlayabilir.

Batı Suriye’ye gelindiğinde ise Hizbullah ve 4. Zırhlı Tümen’in koordineli çalışmasıyla rejim ve Hizbullah için büyük bir gelir kapısı hâline gelen uyuşturucu kaçakçılığı rotasının daha yoğun şekilde vurulması ihtimal dâhilindedir. Tel Aviv’in Gazze politikasının yarattığı infial ve Amman yönetiminin Filistin ile tarihsel bağları bu uyuş-

turucu ağından en fazla etkilenen ülkelerin başında gelen Ürdün’ün bu süreçte İsrail ile iş birliği yapma ihtimalini ortadan kaldırmaktadır. Uyuşturucu rotasını ciddi şekilde sabote edebilmek için İsrail’in askerî gücünün yanında istihbarat kapasitesini de kullanması gerekmektedir. Şam ve Humus kırsallarında disiplinsiz milis yapılardan kaynaklı ortaya çıkan istihbarat zafiyetleri bu bölgelerde söz konusu rotaya yönelik sabotaj eylemlerinin çoğalmasına sebebiyet verebilir. Öte yandan bombalı saldırılar ve suikastların artık norm hâline geldiği, Suriye’nin açık ara en kaotik vilayeti konumundaki Dera’da da mevcut otorite boşluğu, ekonomik darboğaz ve rejim unsurlarına karşı var olan yerel husumet Mossad’ın bölgedeki faaliyetleri için oldukça geniş bir hareket alanı sağlamaktadır. İran’ın Dera’da artan nüfuzunu engelleyemeyen Moskova da böylesi bir gelişmeyi olumsuz karşılamayacaktır.

“

Halep ve Şam Havalimanlarının haricinde Lazkiye ve Tartus’ta limanları hedef alan Tel Aviv daha önceki saldırılarında hedef aldığı tesislerin geçici düzeyde hizmet dışı kaldığı bir sertlik düzeyine ulaşmıştı. Bu kez strateji limanların, havalimanlarının, otoyolların ve dahi köprülerin ağır hasar alacağı ve Tahran ile Şam’ın lojistik planlarında devre dışı kalacakları bir sertlik seviyesine çıkabilir.

”

İsrail’in bir diğer olası adımı ise İran’ın bölgedeki faaliyetleri için önem arz eden aynı zamanda dönem dönem İran destekli milislere ev sahipliği yapan altyapı tesislerinin hedef alınmasının artırılması olacaktır. Halep ve Şam Havalimanlarının haricinde Lazkiye ve Tartus’ta limanları hedef alan Tel Aviv daha önceki saldırılarında hedef aldığı tesislerin geçici düzeyde hizmet dışı kaldığı bir sertlik düzeyine ulaşmıştı. Bu kez strateji limanların, havalimanlarının, otoyolların ve

dahi köprülerin ağır hasar alacağı ve Tahran ile Şam'ın lojistik planlarında devre dışı kalacakları bir sertlik seviyesine çıkabilir. Böylesi bir strateji değişimi

İsrail'i Suriye'de rejim ve İran unsurlarıyla sınır hattında kara çatışması denkleminde sokma ihtimaline sahip olduğu için mevcut senaryolar arasında en düşük ihtimale sahip olan senaryodur. Yine de belli bir seviyeye kadar altyapı tesislerinin vurulacağı ve rejim ile İran'a yeni maliyetler çıkartılacağı muhtemel gözükmektedir.

Son tahlilde Hamas saldırısı bir yandan Gazze'yi yerle bir eden öte yandan Lübnan ve Suriye'de muhaptalarına çeşitli yollarla önleyici mesajlar veren Tel Aviv'in

İran ile dolaylı savaşını geniş cepheye yaymayı tercih etmesi durumunda Suriye sahası oldukça hareketlenecektir. Elbette bu tercihi Tel Aviv yerine Tahran'ın da yapması olası gözükmemektedir. Bölgeye yığıldığı on binlerce milis ve kaybetmek istemediği Şam'ın hamiliği rolü Tahran'ın İsrail'i Suriye'ye çekmek için Golan bölgesinde düzenli bir taciz politikası izlemesine yol açabilir. Gazze'de şahit olunan İsrail'in askerî zaafı İran'ı 7 Ekim öncesine göre İsrail unsurlarını karada cepheye çekmek hususunda teşvik edebilir. Lakin bölgedeki ABD varlığı ve İsrail'in yanında dozu artan bir ABD müdahalesi İran'ın Suriye'deki nüfuzuna darbe vurarak Rusya'ya alan açabilir ve Tahran'ı tekrar 2015-2017 arasındaki gibi arka plana atabilir. Bu da Tahran'ın İsrail'i karada çatışmaya çekme hususundaki en büyük çekincesi olacaktır. ■

